

ББК 86

Мал 18

Маліноўскі Яўген

Парусія: псіхалогія прысутнасці. — Баранавічы : Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”, 2007. — 260 с., іл.

ББК 86

© Грамадскае аб'яднанне

“Таварыства беларускай мовы

імя Францішка Скарыны” 2007

© Афармленне Уладзімір Гундар

Прыісці да свай веры

Грамадова

Шаноўнае спадарства! Вы трываеце ў руках кнігу баранавіцкага грэка-каталіцкага святара айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці”. Артыкулы з гэтай кнігі пэўна час прокукаваліся на старонках мясцовай газеты “Інтэгрес” і мелі вялікі водгук у грамадстве. Сябры і прыхільнікі ўніяцкай парафіі вырашылі сабраць ў адзінае зборнае, каб напісанае настацелем баранавіцкага прыходу св. Мятрода Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы, надкаваць суцэльнай кнігай.

У мінулым стагоддзі ўніяцкі святар Леў Гарошка, які ў гады Другой сусветнай вайны кіраваў у Баранавічах медычнай школай, напісаў кнігу “Навука і рэлігія”. Аўтар абвргаў савецкія тэзісы аб шкоднасці рэлігіі, нясутнасці веры ў Бога і навуку, пераканаўча даказваў, што найбольшыя вучоныя ў аграмаднай большасці былі веруючымі людзьмі. Традыцыі архімандрыта Льва Гарошкі жывуць і працягваюцца сённяшнімі ягонымі пасыдзнікамі.

Кніга айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці” – гэта першы вопыт псіхалогічнага абагульнення рэлігійнай і палітычнай практыкі. Хацеў бы адзначыць, што гэтую тэму сучасныя навукоўцы і святары дэліканта абыходзяць, “пераканаўча” спасылаючыся, што сапраўдная рэлігія па-за палітыкай. Пэўна яно так і ёсць у дэмакратычным грамадстве, але не ў нас. Трэба прызнаць мужнасць уніяцкага святара, які ў сваіх разважаннях пра Бога і існасць спалучае рэлігію і палітыку, псіхалогію і мастацтва. Праўда, айца Яўгена цікавіць не столькі сама палітыка, як правая свабода. І калі палітыка перашкаджае свабодзе, то трэба аб гэтым смела казаць. Але на такі крок сёння здольны не кожны чалавек.

Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае было прававой дзяржавай, у якой панавала воля і талерантнасць. Прыгонныя сяляне і стараверы сотнямі тысячаў беглі сюды з Расіі ад дэспатызму. Пераследаваныя на радзіме ардын-

П.17. Выбары	78
П.18. Палітыка	81
П.19. Жэрабя кінута	85
П.20. Пост	88
П.21. Пасха	91
П.22. духоўнасць	93
П.23. Характство	96
П.24. Быць	99
П.25. Тройца	102
П.26. Слава	105
П.27. Храм	108
П.28. Лішак	111
П.29. "Не хочу иметь ребенка..."	116
П.30. Радаснае ганенне	117
П.31. Вавілонская вежа талерэчаіснасці	123
П.32. Час асабістай прысутнасці	127
П.33. Выбранасць	131
П.34. Ад сектанцтва да еднасці	134
III	
ЭКЗІСТЭНЦЫЯ Выхавання	137
III.1. Успенне	138
III.2. Акмеалагічная персана і тып узросці	142
III.3. Тэапсіхалагічная і прафесійная псіхалогія	150
III.4. Сямейная трапеза экумены	153
III.5. Прафесія і вера	156
III.6. Прафесійны іпец	160
III.7. Сямейная парусія: "Сем хлябоў і дзве рыбы"	164
III.8. Вяртанне да сябе	169
III.9. Інтэралог	172
III.10. У сям'і не без нарцыса	176

III.11. Любоў не раздражняецца	181
III.12. Ружанец у псіхічным развіцці дзіцяці	183
III.13. "Лебядзінае паляванне"	188
III.14. Містыка	189
III.15. Алтарна-педагагічныя раз'ясненні	192
III.16. Педагагічныя прыклады асабістай свабоды	196

IV	
ПСІХАПАГІТНАЯ ПРОПАГАНДЗІ	203
IV.1. Псіхалагічны сэнс Евангелля	204
IV.2. Час казання	206
IV.3. Вызваленне спаралізаванага	208
IV.4. "Хан будучы ўсе адно"	210
IV.5. Суд Божы	215
IV.6. Цуд Божы	218
IV.7. Навігацыя	221
IV.8. Экзарцызм, альбо выпнанне дэманаў	224
IV.9. Перамяненне Гасподняе	226
IV.10. Pietas – Шанаванне	228
IV.11. Не судзі	230
IV.12. Багацце ад Бога	232
IV.13. "Камень, адкінуты будаўнікамі"	234
IV.14. Падвышэнне Пачэснага і Жыццядайнага Крэжа	236
IV.15. Казанне на свята Андрэя Першапакліканага	240
IV.16. Шлюбная вячэра	243
IV.17. Старое віно і новая ахвяра	245
POST-PARTOR* – СПАДКАЕМЦА	249
ГЛАСАРЫЙ	251
ЛІТАРАТУРА	253

II.25. Тройца

“Тройца не сразу строится”. Гэтую рускую прыказку я ўпершыню пачуў ад Рональда Рэйгана, прэзідэнт ЗША падчас яго візіту ў Савецкі Саюз у 1988 годзе з нагоды Тысячагоддзя Хросту Русі. Дарэчы, толькі ад Захаду, праз радыёстанцыю “Свабода” напачатку 80-тых, я ўпершыню пачуў праўду і аб Вялікай Агіясме (вадохрышччы ўсіх вытокаў вод, у тым ліку звычайнага водаправода 19 студзеня), і аб Благадатным вогнішчы ў Вялікую суботу Пасхі, і шмат чаго іншага. Сёння, на жаль, ізноў я вымушаны, парой дарэмна, шукаць “Беларускую свабоду” за шумам шматлікіх радыёстанцый, на фоне якіх пануюць у сваёй бесперашкоднай упэўненасці толькі “Голас Расіі” ды “Голас Пекіна”.

З пункту сучаснага, паскоранага навукова-тэхнічным прагрэсам, развіцця сусвету факт залежнасці нашай свядомасці ад заходняй інфармацыі з’яўляецца гістарычным. Але побач з гістарычнай драмай цяпер ужо робіцца відавочным узаемны дэтэрмінізм, па якім знешнія падзеі (інфармацыя, палітыка) і ўнутраныя наступствы (сацыяльна-эканамічныя чаканні) уплываюць адно на адно праз трэці фактар, прадстаўлены асобай чалавека. Пры перабудове СССР у нацыянальна-дзяржавы такімі асобамі з’явіліся прэзідэнт Р. Рэйган і папа Ян Павал II. Гэты тандэм не з’яўваўся адно з адным, пракладваў шлях да свабоды асобе, народжанай у невыносных умовах камуністычнага абскурантызму. Менавіта тройца свабоды, прэзідэнта і дысідэнта з’явілася вытокай найноўшай гісторыі ўсходнеславянскіх народаў.

Новая гісторыя пачыналася менавіта з Тройцы: улюбёны і сусветны чалавек у Святога Айца, Сына-прэзідэнта, лічальна Таго, што сядзіць наперадзе, праваруч Айца і паўдзівана Духа Святога, да якіх на пяцідзiesiąты дзень пасля Пасхі прамаўляў тагачасны дысідэнт апостал Пётр. Ён першы раз асобіў тэкст прарака Яіля аб Божым абяцанні: “І будзе для таго, выкажу ад Духа Майго на ўсякую плоць, і будуць прамаваць сыны вашы і дочки вашы; старцы вашы будуць бачыць сны, і юнакі вашы будуць мець бачанне. І таксама на рабоў і на рабыняў у тыя дні выкажу ад Духа Майго. І пакажу адзнакі на небе і на зямлі: кроў, і полымя, і слупы дыму. Сон-

ца пераўтварыцца ў цемру і месяц у крыву, першы месяц наступіць дзень Гасподні, вялікі і страшны. І будзе, што ўсялякі хто пакліча імя Гасподняе, уратуецца” [Яіль 32]. Гэта ПАРУСІЯ, Другая існасць Першага Слова ў Святога Тройца.

Хто той трэці – “Той шчыры, хто слухае слова Божэ і выконвае яго” [Лк 11, 27]? Святы Дух, паходзячы ад Айца і Сына, дараваны імяцінам выканаўцу Слова для сведчання “Евангелія аж да краёў зямлі” [Дзеі 1, 8], у тым ліку і Беларусі. Дарэчы, ад такой імяцідзiesiąтніцы і функцыяй Святога Духа ў Святога Тройца ўжывенне на іншых мовах. Гэта значыць, што ўсякі вернік пусціць прамаўляць на той ці іншай незнаёмай мове і будзе зразумелым у прагным сэрцы суайчынніка. У Беларусі ёсць “тройца” іншых, сакральных моў, якія ў той ці іншай ступені адгукаюцца ў сэрцы верніка. Гэта царкоўнаславянская, польская ды беларуская. Першая мае старажытнае і традыцыйнае дачыненне да храмавага служэння з рытуалам і начотніцтвам. Гэта вельмі важна для гісторыі Беларусі, але ў кірунку яе рэтраспектывы. Польская, касцельная мова мае значнае дачыненне да культуры Беларусі, вытокай якой сталася “Litwo, ojczyzna moja” (А. Міцкевіч).

Нароўні з гісторыяй і культурай Дух Пяцідзiesiąтніцы ўяўляе сабой таямніцу збавення. Калі вонкавы, культурна-гістарычны кантэкст тройцы мінулы, дык дар, які атрыманы Царквой, канчатковы. У такім разе праз беларускую сакральнасць адчыняецца час Царквы, якая ў сваім падарожжы насустрач Госпаду няспынна атрымлівае ад Духа веру, надзею любоў. Гэты Дух асвятляе і пасылае Царкву на пропаведзь, магчымую толькі “ад набытку сэрца” [Лк 6, 45]. Ніхто не прапаведуе ў Беларусі па-славянску, зусім мала па-польску, у асноўным па-расійску. Але такая пропаведзь пазбаўлена сакральнасці, таямніцы тутэйшага домабудавання.

Можа, для дэсакралізаванай навуцы гэта і адпаведна, але ж не для Царквы, у якой дарам Духа вызначаюцца апошнія часіны, перыяд, калі шматлікія народы прывядзе Ён да здзіўлення і выведзе з Вавілону рабства, натоўпу пакутлівасці ды маўклівасці. Пакутамі слова, па-грэчаскі кенозісам, адзначаны кожны вернік, тым больш прапаведнік. Некалі сустраў аднаго вядомага і таленавітага прапаведніка слова Божэ на расійскай мове, які так адказаў на мае незадавальненне сучас-

ным пакутлівым станам Царквы ў Беларусі: “А я так всем доволен, всё у меня есть, дети в полном достатке, слава Богу!”. Шчыра кажучы, я пазаздросціў гэтаму самазадаволенаму чалавеку, мяркуючы аб сваім гаротным дабрабыце. Але ж адначасова разумею, што гэты мой стан адпавядае агульнай неўладкаванасці слова Божага ў Беларусі. Дастаткова толькі навярнуцца да расійскай маўклівасці, як матэрыяльная ўладкаванасць зробіцца спосабам існавання. Таму выбар сучаснага беларуса праягае праз адказ ад маўклівасці ды прыняццё пакутаў Слова, каб перайсці да моўнай вясёласці, якую атрымліваюць людзі Божыя на Сіёне, “Святой гары Гасподняй”. Ён бласлаўляе іх у царкоўнай еднасці, “Бо дом Мой назавецца домам малітвы для ўсіх народаў” [Ісая 56, 7].

Зразумела, што “Троица не сразу строится”, але ж альтэрнатывы ёй няма, як няма альтэрнатывы веры, надзеі і любові. Любоў, якая знаходзіцца зараз у духоўнай пустыні, пераадолюе шлях парусіі, навяртання Хрыста. Атрымліваючы ад Яго “Пяць хлябоў і дзве рыбы” [Мц 14, 7] як таямніцы пусцельнага жыцця, жывем адчуваннем новага часу. Час Тройцы памакрэсліваецца цудам маўлення ў пустыні непаразумею. Спапатку Апосталы, ухваляючы вялікія дзеі Гасподнія: “Пачалі прамаўляць на іншых мовах”, так што некаторыя смяліся з іх як з п'яных [Дзеі 2, 13]. Затым, незасмелая і “смяліная” для сучаснікаў, беларуская мова пачынае мантаваць на пустыні раўнадушша, пры якім хрысціяне-дэбеты, пакутуючыя на свабоду і годнасць, жывуць і сімваюць ад самога слова. Гэтае слова на роднай мове ўспрымаецца ўсімі пакутнікамі як моўны дар, харызматычная форма малітвы, адзнака сусветнага паклікання Царквы, прапаганды ў Святой, Адзінасутнай, Нераздельнай і Жыватворчай Тройцы.

